

**NATUURTOETS VERGROTING BOUWBLOK,
MARIJENKAMPEN 16 TE MARIJENKAMPEN**

NATUURTOETS VERGROTING BOUWBLOK, MARIJENKAMPEN 16 TE MARIJENKAMPEN

Uitgebracht aan: Melkveehouderijbedrijf Wardenier
Marijenkampen 16
8339 SM Marijenkampen

Uitgebracht door: Aequator Groen & Ruimte bv
Postbus 1171
3840 BD Harderwijk

Contactpersoon:

Auteur(s):

Versie: Definitief

Datum: 22 mei 2017

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel van het onderzoek	1
1.1	Leeswijzer	1
1.2	Methode	1
2	HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE IN HET PLANGEBIED	2
2.1	Huidige situatie in het plangebied	2
2.2	Toekomstige situatie in het plangebied	4
3	WET NATUURBESCHERMING	5
3.1	Algemeen	5
3.2	Soortenbescherming	5
3.3	Natura 2000-gebieden	7
3.4	Zorgplicht	8
4	BESCHERMDE SOORTEN	9
4.1	Beschermde soorten in en rond het plangebied	9
4.2	Toets Wet natuurbescherming	16
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	20
	REFERENTIES	21
	BIJLAGE 1 RESULTATEN QUICKSCANHULP	22

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Melkveehouderijbedrijf Wardenier heeft plannen voor de vergroting van het bouwblok in verband met bouwplannen en sloop van bebouwing op het perceel aan de Marijenkampenweg 16 te Marijenkampen. Ten behoeve van deze plannen moet onderzocht worden wat het effect van deze werkzaamheden op beschermde natuurwaarden is.

In dit onderzoek wordt gekeken naar het voorkomen van door de wet beschermde soorten planten en dieren om te bepalen of toekomstige plannen negatieve effecten hebben op deze soorten. Het toetsingskader wordt gevormd door de Wet Natuurbescherming 2017, onderdeel soortenbescherming.

Doel van dit onderzoek is het bepalen of de voorgenomen plannen in strijd zijn met de Wet natuurbescherming.

1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige en toekomstige situatie in het plangebied. Hoofdstuk 3 geeft uitleg over de Wet Natuurbescherming en benoemt de verbodsbepalingen. In hoofdstuk 4 worden de beschermde plant- en diersoorten beschreven die mogelijk door de voorgenomen werkzaamheden worden beïnvloed. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken.

1.2 Methode

Om eventuele conflicten van de voorgenomen plannen met de wetgeving boven water te krijgen zijn een aantal stappen doorlopen:

- ✓ Informatie over de voorgenomen plannen is verstrekt door de opdrachtgever.
- ✓ Met behulp van verspreidingsgegevens (literatuur en internet) is nagegaan welke door de wet beschermde plant- en diersoorten in de omgeving van het plangebied voorkomen.
- ✓ Door middel van een veldbezoek op 15 mei 2017 is beoordeeld voor welke van de beschermde soorten het plangebied mogelijk van belang is.

2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE IN HET PLANGEBIED

2.1 Huidige situatie in het plangebied

Melkveehouderijbedrijf Wardenier heeft ongeveer 140 melkkoeien en 100 stuks jongvee. Er is momenteel geen geschikte ruimte voor het bergen van de werktuigen. De sleufsilo's zijn verouderd en moeten vervangen worden.

Het plangebied is gelegen aan de Marijenkampen 16 te Marijenkampen in agrarisch gebied, ten noorden van Steenwijkerwold (zie figuur 1).

Figuur 1: Locatie van het plangebied

Het plangebied bestaat uit intensief agrarisch grasland. Onderstaande foto's geven een beeld van het plangebied.

Figuur 2: Locatie nieuw te bouwen ligboxenstal, paardenbak en sleufsilo's (4) [A] en locatie nieuw te bouwen werktuigenberging [B].

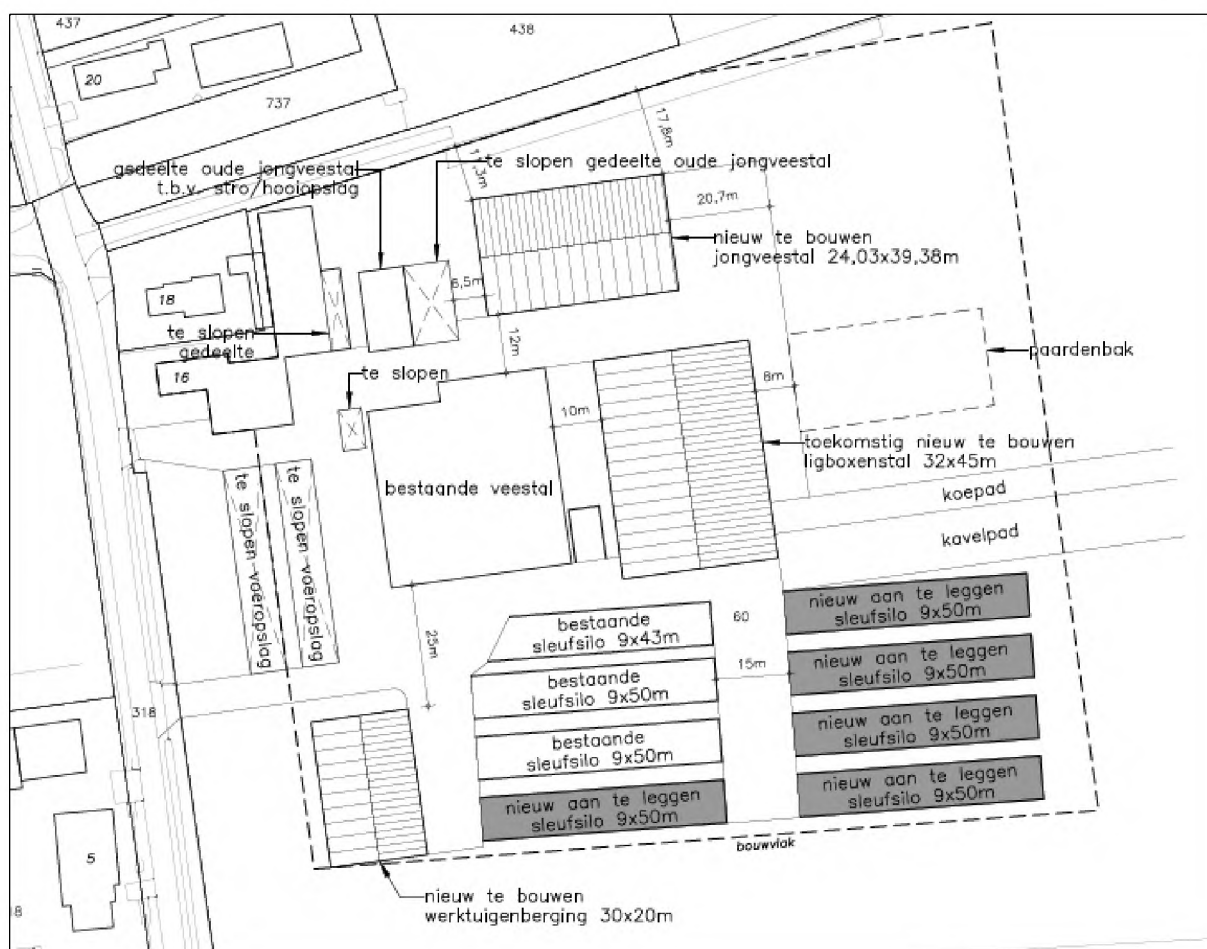
2.2 Toekomstige situatie in het plangebied

Melkveehouderijbedrijf Wardenier is voornemens om het bouwblok te vergroten in verband met bouwplannen en de sloop van enkele gebouwen. Er wordt een werktuigenberging gebouwd en een nieuwe logboxenstal. Tevens komen er nieuwe sleufsilo's en komt er een nieuwe paardenbak.

Er worden geen bomen gekapt en er worden geen sloten gedempt.

Er worden wel 3 gebouwen gesloopt. Dit betreft een klein huisje voor jongvee, een gedeelte van de koeienstal en een oude jongveestal.

In onderstaande figuur (figuur 3) is de toekomstige situatie weergegeven, alsook de gebouwen die gesloopt gaan worden.

Figuur 3: Toekomstige situatie melkveehouderijbedrijf Wardenier

3 WET NATUURBESCHERMING

3.1 Algemeen

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking. Deze wet is een samenvoeging van de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De nieuwe Wet Natuurbescherming neemt de Europese regelgeving als uitgangspunt. Daar de plannen uitgevoerd zullen worden in 2017, zal de toetsing van de plannen volgens de dan geldende wetgeving gebeuren.

Doel

De Wet Natuurbescherming is gericht op:

- a) Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- b) Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- c) Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

3.2 Soortenbescherming

Het onderscheid tussen licht beschermde, middelzwaar en zwaar beschermde soorten (tabellen), zoals dit geregeld was in de Flora- en Faunawet komt te vervallen. Elke opgenomen soort wordt in de basis op dezelfde wijze beschermd. De soortenbescherming is nu onderverdeeld in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
(in het wild levende diersoorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn)
(planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern)
3. Beschermingsregime andere soorten (genoemd in de bijlage, onderdeel A en B, bij deze wet)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Verbodsbepalingen

- Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.
- Het is verboden vogels opzettelijk te storen.
- Het verbod is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Ontheffing of een vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Verbodsbepalingen

- Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffing of een vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herinstructie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het mogelijk te maken om binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Verbodsbepalingen

Het is verboden om:

- in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage (A) bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren (bijlage A) opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage (B) bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffing of een vrijstelling

De regels voor ontheffing of vrijstelling zijn hetzelfde als voor het beschermingsregime van soorten van de Habitatrichtlijn.

In Bijlage 1 staat de lijst van beschermde plant- en diersoorten onder de Wet Natuurbescherming.

3.3 Natura 2000-gebieden

Verboden

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied:

- a) de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of
- b) een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Ontheffing of een vrijstelling

Gedeputeerde Staten verlenen voor het project, uitsluitend een vergunning, indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Ondanks het feit dat uit de passende beoordeling de vereiste zekerheid niet is verkregen, kan toch een vergunning worden verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. er zijn geen alternatieve oplossingen;
2. het plan is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
3. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Ingeval het plan significante gevolgen kan hebben voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort in een Natura 2000-gebied, geldt, de voorwaarde dat het plan nodig is vanwege:

- a) argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of
- b) andere dwingende redenen van openbaar belang, na advies van de Europese Commissie.

3.4 Zorgplicht

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

4 BESCHERMDE SOORTEN

Door gebruik te maken van verspreidingsgegevens is achterhaald, welke beschermde soorten in de laatste 5 jaar in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. De gegevens zijn verkregen met behulp van de QuickScanhulp (www.quickscanhulp.nl). Gedurende een veldbezoek uitgevoerd op 15 mei 2017 is vervolgens bepaald, welke van de soorten uit de omgeving mogelijk geschikt leefgebied vinden in het plangebied (zie bijlage 1).

4.1 Beschermde soorten in en rond het plangebied

Vogels

Er worden, ten behoeve van de plannen, 3 gebouwen gesloopt. De grote stal heeft een golfplaten dak en is aan de onderzijde enkelsteens en bestaat aan de bovenzijde uit houten planken met ventilatie spleten (zie figuur 3). In dit gebouw worden geen beschermde vogels verwacht. De houten te slopen oude jongveestal is al voor de helft ingestort (zie figuur 3). Hier zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat er zich beschermde vogelsoorten bevinden. Het oude huisje waar jongvee staat biedt wel nestgelegenheid voor beschermde soorten vogels (zie figuur 3). Tijdens het veldbezoek zijn circa 10 huismussen gevonden die in en uit het huisje vlogen. Eén van de huismussen had nestmateriaal in zijn snavel. Er kan aangenomen worden dat het huisje nestplaatsen heeft voor de beschermde huismus. De verwachting is dat er hooguit 10 broedpaar op de locatie verblijven.

Er zijn tevens 2 spreeuwen waargenomen met voedsel in hun snavel die ook in en uit het huisje vlogen.

Figuur 4: De (voor de helft) te slopen ligboxenstal [A], oude jongveestal [B] en huisje waarin zich jongvee bevindt [C]

Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens zijn 8 soorten vleermuizen waargenomen binnen een afstand van 5 km van het plangebied: franjestaart, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, meervleermuis en rosse vleermuis. Alle inheemse soorten vleermuizen zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Als verblijfplaats maken diverse soorten vleermuizen gebruik van gebouwen en bomen.

Er worden, ten behoeve van de plannen, 3 gebouwen gesloopt. De grote stal heeft een golfplaten dak en is aan de onderzijde enkelsteens en bestaat aan de bovenzijde uit houten planken met ventilatie spleten (zie figuur 3). Dit gebouw is te tochtig voor vleermuizen. Hier worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht. In het houten voor de helft ingestorte gebouw worden eveneens geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht. Het oude huisje waar jongvee staat biedt mogelijk wel verblijfplaatsen aan vleermuizen (zie figuur 3). Er dient onderzocht te worden of er zich in dit huisje verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

Daarnaast maken vleermuizen gebruik van lijnen en structuren in het landschap. De connectiviteit met het landschap staat voor de mate waarin een individu gebruik maakt van deze bestaande lijnen en structuren om te “pendelen” tussen verblijfplaats en foerageergebied. Voor diverse soorten geldt dat deze connectiviteit hoog is. Indien structuren in het landschap verdwijnen heeft dit mogelijk een negatieve invloed op soorten met een hoge connectiviteit. Als gevolg van de plannen gaan geen structuren in het landschap verloren.

Het plangebied biedt mogelijk geschikt foerageergebied aan onder andere gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis.

Onderstaande tabel beschrijft de verblijfplaatsen en het foerageergebied van deze soorten.

Tabel 1 Verblijfplaatsen en foerageergebied vleermuizen

Naam	winterver- blijf	kraamver- blijf	zomerver- blijf	paarverblijf	Foerageergebied	Connec- tiviteit
Franjestaart	bomen, gebufferde objecten	bomen, zolders	bomen, zolders	bomen, gebufferde objecten	bossen, heide, droge greppels, grasland en stallen	Hoog
Gewone Dwergvleermuis	gebouwen, zwak gebuf- ferde objec- ten	gebouwen	gebouwen, bomen	gebouwen, bomen	overall	Laag
Laatvlieger	gebouwen, zwak gebuf- ferde objec- ten	gebouwen, zolders	gebouwen, zolders	gebufferde objecten	stedelijk gebied, pol- ders, weilanden, bosranden	Laag
Rosse vleermuis	bomen, hoge ge- bouwen	bomen (gebouwen)	bomen, zolders	bomen	natte gebieden, wei- landen, steden (ver- lichting)	Laag
Ruige dwergvleermuis	bomen, houtstapels, gebouwen		bomen, zolders	bomen, gebouwen	natte gebieden, bos	Laag
Meervleermuis	gebouwen, gebufferde objecten	gebouwen, zolders	gebouwen, zolders, gebufferde objecten	Gebufferde objecten, gebouwen, boomholtes (?)	water, natte veenge- bieden, weilanden	Hoog
Watervleermuis	bomen, gebufferde objecten	bomen, zolders, gebouwen, brug- gen/duikers	bomen, kerken, zwak gebuf- ferde objec- ten	bomen, gebufferde objecten	water, bossen, par- ken	Hoog
Gewone Grootvleermuis	bomen, zolders, gebufferde objecten, kasten	bomen, zolders, gebouwen	bomen, zolders	bomen, zolders, gebufferde objecten	bos, kleinschalig landschap, tuinen	Hoog

Overige zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens zijn er op een afstand van minder dan 1 kilometer van het plangebied de beschermde das, eekhoorn, steenmarter en otter waargenomen. Binnen een afstand van 5 kilometer van het plangebied zijn beschermde boommarters en waterspitsmuizen waargenomen.

Dassen komen voor in allerlei landschapstypen, bij voorkeur in een combinatie van hellingen met verspreide bosjes, heggen of houtwallen en een kleinschalig akker- en weidegebied. Belangrijk zijn het voedselaanbod, dekkingsmogelijkheden en weinig verstoring. Dassen zijn overwegend in de nacht actief. Er zijn geen dassenburchten aangetroffen. Het plangebied vormt een potentieel foerageergebied voor de das.

De *eekhoorn* leeft vooral in boszomen van naaldbossen of gemengd bos. De soort komt ook veelvuldig voor in loofbos met een rijke ondergroei, houtwallen, tuinen, en parken in een beboste omgeving. De leeftijd van het bos is bepalend; rijpe boomzaden vormen een belangrijke voedselbron (Twisk *et al*, 2010). Er worden ten behoeve van de plannen geen bomen gekapt.

De *steenmarter* is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. Het plangebied vormt een potentieel foerageergebied voor de steenmarter.

Aangezien *otters* voorkomen in schoon zoet water, waar voldoende bedekking en rust is, wordt het niet waarschijnlijk geacht dat de soort in het plangebied zelf geschikt gebied vindt.

De *boommarter* heeft een voorkeur voor oudere en rijk gestructureerde bossen. Indien voldoende bosjes en lijnvormige elementen aanwezig zijn, wordt de soort ook waargenomen in agrarische landschappen. Het plangebied biedt geen potentieel geschikt leefgebied aan de boommarter.

De *waterspitsmuis* komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Ook wordt hij veelvuldig aangetroffen langs de binnenduinrand, natuurlijke duinmeren en kunstmatige infiltratiegebieden. De waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig is en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooi op te eten (bron: zoogdiervereniging.nl). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de waterspitsmuis.

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens is het voorkomen bekend van de beschermde boomkikker, kamsalamander, heikikker en poelkikker binnen een afstand van 5 kilometer van het plangebied. Binnen een afstand van 10 kilometer van het plangebied zijn alpenwatersalamanders, vinpootsalamanders, geelbuikvuurpadden, knoflookpadden, rugstreppadden en vroedmeesterpadden waargenomen.

De *boomkikker* komt verspreid voor op geïsoleerde locaties in het oosten en zuiden van Nederland. Hij heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, waar hij zich ophoudt in de struweelzone van bosranden, houtwallen en moerasgebieden. Vooral de zuidkant van braamstruwelen heeft de voorkeur. Voor de voortplanting dienen wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie vlakbij te zijn. Dit zijn meestal niet te diepe poelen met een open ligging, veel zoninstraling, en vrijwel geen stroming (www.ravon.nl). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de boomkikker.

Kamsalamanders leven met name in de wat diepere en licht voedselrijke wateren op landgoederen, in beekdalen en in het rivierengebied. Het landhabitat bestaat uit loofbossen en kleinschalige cultuurlandschappen, vooral op zand- en rivierkleigronden. De soort wordt zelden waargenomen in akkerbouwgebieden. De soort is goed vertegenwoordigd op de overgang van agrarisch gebied (en halfnatuurlijk grasland) naar bos (█ & van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de kamsalamander.

De *heikikker* is een laaglandsoort die voornamelijk wordt aangetroffen in hoog- en laagvenen, op heide, in beekdalen, klei-op-veen en komkleigebieden en soms ook in uiterwaarden. De soort maakt bij voorkeur gebruik van relatief voedselarme wateren. In klei- en veenweidegebieden wordt ook voortplanting geconstateerd in meer voedselrijke sloten. Uit verspreidingsgegevens blijkt de heikikker een vennensoort bij uitstek. De soort wordt nauwelijks aangetroffen in intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing (█ en van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de heikikker.

De *poelkikker* is een zon- en warmte minnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. En het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden, en in uiterwaarden. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de poelkikker.

De *Alpenwatersalamander* komt in Nederland in het zuiden en oosten voor, vaak in de buurt van bos en/of houtwallen. Hij heeft een voorkeur voor zandige leemgronden, waar hij voorkomt in beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor de alpenwatersalamander.

De *vinpootsalamander* komt vooral voor op zandgrond in bosgebieden. Aan de samenstelling van het bos worden weinig eisen gesteld. In Noord-Brabant en het noordelijke deel van Limburg is de soort te vinden in de grotere bos- en heidegebieden. Daar planten ze zich voort in heidevennen, bosvijvers en poelen. Ze vertonen hierbij een vrij grote tolerantie voor zuur water (tot pH 4). Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor vinpootsalamanders.

De *geelbuikvuurpad* is het zeldzaamste amfibie in Nederland. In Zuid-Limburg bereikt hij de noordwestgrens van zijn gebied. Het is een warmteminnende soort. Hij komt voor in heuvelachtige landschappen. Van origine is hij een bewoner van overstromingszones van heuvelandbeken en natte graslanden bij bronbeken. Met andere woorden; zeer dynamische biotopen, waar continu nieuwe natte plekken ontstaan. Juist deze tijdelijke ondiepe wateren vormen het natuurlijke voortplantingsbiotoop van de geelbuikvuurpad. Door toedoen van de mens zijn dergelijke situaties grotendeels verdwenen. Ook werden vervangende voortplantingsbiotopen geschapen in de vorm van met water ge-

vulde karrensporen, kaalgevreten veedrinkpoelen en natte plekken in weilanden. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de geelbuikvuurpad.

De knoflookpad is gebonden aan de stroomdalen van beken en rivieren in het oosten en zuidoosten van Nederland. Het is een bedreigde soort, die maar op een paar plekken voor komt. Zijn leefgebied bestaat uit rivierduinen en kleinschalig agrarisch landschap met bos in de nabijheid (www.ravon.nl). Een absolute voorwaarde voor deze (grotendeels ondergronds levende) soort is de aanwezigheid van open zandplekken omringd door vegetatie. Het zand moet een zodanige structuur hebben, dat het goed vergraafbaar is. Het voortplantingsbiotoop bestaat vaak uit vrij grote en diepe poelen met een weelderige onderwater- en oevervegetatie en een voedselrijk karakter. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de knoflookpad.

De rugstreeppad is gebonden aan pioniermilieus, zoals op rivierduinen, overstromingsvlakten en langs oevers van meanderende kleine rivieren. In het cultuurlandschap handhaaft de rugstreeppad zich op braakliggend terrein. Voortplantingswateren zijn vaak klein en ondiep en vrijwel onbegroeid (Janssen & Schaminée 2008). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de rugstreeppad.

De vroedmeesterpad komt van nature alleen in Zuid-Limburg voor. Op andere plaatsen in Nederland is hij uitgezet. Hij wordt aangetroffen op ruderaal plaatsen (groeven, oude bebouwing en kerkhoven) en in hellingbossen en graften. De soort wordt in zekere zin gezien als een cultuurvolger. Een stenige structuur van de bodem is de belangrijkste bepalende factor voor verspreiding. Meer dan 80% van de vindplaatsen in Zuid-Limburg is gelegen in de associatie van krijt- en krijtverweringsgronden. De vroedmeesterpad heeft een duidelijke voorkeur voor naar het zuiden geëxponeerde hellingen. Het is een warmteminnende soort. Aan de waterbiotoop worden relatief weinig eisen gesteld. De pad plant zich voort in typische pionierwateren in groeven, in betonnen drinkbakken en in diepe koude bronpoelen langs hellingbossen. In pioniermilieus wordt veelal voldaan aan de eisen ten aanzien van land- en waterbiotoop. Open groeven zijn dan ook belangrijke kerngebieden met grote populaties vroedmeesterpaden. Zomer- en winterbiotoop zijn stenige, open hellingen en hellingbossen en graften met een stenige ondergrond. Overwintering is ook vastgesteld in kalksteengroeven, kalkovens en in andere bebouwing. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan deze soort.

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens is het voorkomen bekend van de beschermde levendbarende hagedis, hazelworm, ringslang, adder, muurhagedis en zandhagedis op een afstand van minder dan 10 kilometer van het plangebied.

De levendbarende hagedis heeft een diverse habitatkeuze. Wel wordt de soort vooral in heidegebieden, hoogvenen en open bossen waargenomen. Tevens zijn waarnemingen bekend langs infrastructuur (bermen) (& van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis.

Vindplaatsen van *hazelwormen* liggen voornamelijk in bos- en heidegebieden op de pleistocene zandgronden. Het voorkeurshabitat bestaat uit enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De meeste waarnemingen hebben betrekking op bos- en heideterreinen (& van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de hazelworm.

De ringslang is sterk gebonden aan water. De aanwezigheid van hogere gronden is een belangrijke voorwaarde voor de soort om alle stadia van de levenscyclus te kunnen doorlopen. Naast laagvenen wordt de soort relatief veel waargenomen in landschapstypen met bos, struweel en op of nabij infrastructuur. De soort komt ook voor in systemen die voedselrijk en ruig begroeid zijn ([redacted] & van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan de ringslang.

Adders komen voor in heide- en hoogveengebieden en soms ook op open plekken in bossen. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de adder.

De muurhagedis komt in Nederland alleen nog voor op enkele oude vestingwerken in het centrum van Maastricht. De soort bereikt hier de uiterste noordwestelijke grens van zijn areaal. In België is hij te vinden op enkele plaatsen in het Maasdal. Muurhagedissen komen voor op oude muren, steile, stenige zuidhellingen en rotswanden. De eieren van de muurhagedis worden afgezet tussen stenen of in zand. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de adder.

De zandhagedis komt in Nederland vooral voor op heideterreinen op hogere zandgronden in het oosten, zuiden en midden van ons land en in de duinen ten noorden van Zeeland. De aanwezigheid van voldoende zonnige plekken om op te kunnen warmen is een belangrijk vereiste voor het leefgebied van de zandhagedis. Hierbij is optimaal de afwisseling van hoge en lage planten en van plekken met open zand en dichte begroeiing. De dieren hebben een duidelijke voorkeur voor warme, beschutte plekken met een zuidexpositie. Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan de zandhagedis.

Vissen

Uit verspreidingsgegevens van vissen komt naar voren dat er binnen 5 km van het plangebied grote modderkruipers zijn waargenomen.

De grote modderkruiper komt voor in geïsoleerde wateren met verlandingsvegetaties. Met name de natte gebieden die aan de ruilverkaveling ontsnapt zijn, zijn kansrijk. Deze wateren zijn doorgaans soortenarm. Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan deze soort.

Ongewervelden

Volgens verspreidingsgegevens is het voorkomen bekend van de beschermde noordse winterjuffer, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, rivierrombout en sierlijke witsnuitlibel op een afstand van minder dan 5 kilometer van het plangebied.

De noordse winterjuffer plant zich voort in petgaten en sloten in laagveenmoerassen, meestal met lisdodde en riet. Daarnaast ook in plassen met brede rietkraag of andere laagveenachtige vegetatie. De soort overwintert op beschutte plaatsen in heidevelden, velden van pijpenstrootje en halfopen (moeras)bossen met ondergroei van pijpenstrootje. Het plangebied is niet geschikt voor de noordse winterjuffer.

De gevlekte witsnuitlibel komt in verschillende biotopen voor, met name verlandingszones en laagveenmoerassen (Kalkman, 2004b). De soort komt ook bij matig voedselrijke bosplassen en niet te zure vennen voor, veelal met een uitgebreide oevervegetatie. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor deze soort.

De groene glazenmaker leeft in stilstaande wateren met dichte krabbenscheervelden: plassen, sloten en petgaten in laagveengebieden en sloten in veenweidegebieden (Kalkman, 2004a). Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan de groene glazenmaker.

De *rivierrombout* komt voor langs rivieren en grote beken, vooral op plaatsen waar zand of slib is afgezet. Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan de rivierrombout.

De habitat van *de sierlijke witsnuitlibel* bestaat uit stilstaande, ongestoorde wateren met een rijke submerse watervegetatie, zoals veenplassen, vijvers en dode rivierarmen. De wateren zijn (matig) voedselrijk en doorgaans omgeven door bos. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor sierlijke witsnuitlibellen.

Planten

Het plangebied bestaat uit intensief grasland, het voorkomen van beschermde plantensoorten ter plaatse is uitgesloten, omdat het daarvoor geen geschikt leefgebied vormt.

4.2 Toets Wet natuurbescherming

Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet Natuurbescherming. Het is dan ook verboden om nesten, rustplaatsen en eieren van vogels opzettelijk te vernielen en te beschadigen (artikel 3.1 lid 2). Daarnaast is het verboden om vogels opzettelijk te verstoren (lid 4). Het verbod op verstoring van de vogels is niet van toepassing wanneer de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (artikel 3.1 lid 5) en wanneer het nest functioneel blijft. De vrijstelling op lid 4 geldt alleen voor vogels die vallen onder artikel 3.1 (Vogelrichtlijn) en geldt niet voor vogels die ook genoemd staan in artikel 3.5. Voor vogelsoorten die vallen onder artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming geldt dat het te allen tijde verboden is om voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van vogels te vernielen en te beschadigen (artikel 3.5 lid 4). Over het algemeen kunnen de effecten van de voorgenomen plannen, en daarmee de invloed op vogelsoorten, worden verkleind als de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden verricht. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (maart – juli) worden uitgevoerd, zal dat niet leiden tot verstoring van de mogelijk in de omgeving broedende vogels (m.u.v. de sloop van het kleine gebouwtje waar zich jongvee bevindt). Wanneer voor het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden is het de verwachting dat er, vanwege de verstoring, geen broedvogels vestigen in en direct nabij het gebied. Het is aan te raden om maatregelen te nemen die eventueel broeden voorkomen, zoals het afdekken van zandhopen en het direct afvoeren van materiaal.

De Wet Natuurbescherming biedt bescherming aan alle in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen van vogels. De nestbescherming geldt voor alle soorten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd, omdat zij als koloniebroeders elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd.

Uit het veldonderzoek blijkt dat het plangebied geschikt is voor de huismus. Er zijn circa 10 mussen waargenomen, het exacte aantal broedparen is onbekend. De voorgenomen sloop heeft tot gevolg dat nesten van de huismus worden verstoord en vernield. Dit betekent dat de Wet Natuurbescherming wordt overtreden als de sloop plaatsvindt. Om vernieling te voorkomen is het mogelijk vervangende nestgelegenheid te creëren, zowel tijdelijk (voor tijdens de sloop) als permanent (in de nieuwbouw). Door in voldoende alternatieve nestgelegenheid te voorzien, blijven er nestmogelijkheden. De werkzaamheden leiden dan hooguit tot verstoring. Geadviseerd wordt om, ter verificatie, een ontheffing aan te vragen.

Voor het verstoren van de huismus (Wnb art. 3.1, lid 4 en 5) geldt dat dit in principe verboden is, behalve als de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding (landelijk). De huismus is landelijk gezien nog steeds een van de meest voorkomende broedvogels (www.sovon.nl). Daarom is verstoring van de vaste rust en verblijfplaatsen van enkele mussen niet van wezenlijke invloed. Verstoring is dus, conform lid 5, niet verboden.

Maatregelen alternatieve verblijfplaatsen

Mogelijke maatregelen om het aanbod en functioneren van alternatieve verblijfplaatsen tijdens en na de werkzaamheden te garanderen, zijn (soortenstandaard huismus,

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2015/04/20150415%20Huisumus%20v1.0.pdf>):

- Voor elke verblijfplaats die aangetast of verwijderd worden minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen aangeboden. Dit in de vorm van bijvoorbeeld vogeldakpannen, gierzwaluwpannen/stenen, huiszwaluwnestkommen, nestkasten, neststenen, mussenpotten, dakvoetsystemen (waaronder vogelvides, figuur 19) of vergelijkbare voorzieningen of door het maken van toegangen in gebouwen tussen dakbedekking en isolatielaag of het verwijderen van aanwezig vogelschroot.
- Voor de vervangende verblijfplaatsen geldt:
 - dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit
 - zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen
 - op minimaal 3 meter hoogte geplaatst moeten worden
 - een minimale broedruimte van 15 x 8 centimeter hebben
 - ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht. Zo mogen ze niet te heet worden in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord- of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets dergelijks
 - in de directe omgeving van de nieuwe nestplaats continu voldoende dekking aanwezig is (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), en dat er altijd (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar zijn
 - ze van voldoende duurzaam materiaal moeten zijn en op een voldoende duurzame wijze worden bevestigd. Of de duurzaamheid voldoende is hangt van meerdere factoren af, bijvoorbeeld van het type materiaal (hout, houtbeton, aardewerk, pvc, en dergelijke), van de houtsoort (ceder en robinia zijn duurzamer dan vuren of grenen), de wijze van ophanging, de aangebrachte plek (bijvoorbeeld onder een dakgoot of een andere vorm van overhang of vol in zon en wind), dient het voor tijdelijke vervanging ter overbrugging van de periode van de

werkzaamheden of als permanente vervanging, het te verwachten gebouwbeheer (bij schilderwerk verdwijnen regelmatig aangebrachte voorzieningen) en of het beheer en onderhoud van de voorziening (schoonhouden, herstel bij gebreken) geregeld is.

- er voldoende veiligheid is tegen predatoren. Dit geldt voor de verblijfplaats zelf, als ook dat er voldoende opgaand groen in de directe omgeving aanwezig is als dekking voor adulten of (net uitvliegende) juvenielen
 - het materiaal waarvan ze zijn gemaakt niet behandeld is met chemische middelen
 - ze minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen
 - het beheer duurzaam geregeld is. Dit beheer moet gebeuren in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.
- De effectiviteit van de genomen maatregelen moet gemonitord worden.

Vleermuizen

Het plangebied biedt mogelijk geschikt foerageergebied aan gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Er is in de omgeving voldoende vergelijkbaar gebied aanwezig, waardoor gesteld kan worden dat de plannen niet zullen leiden tot een significante aantasting van het foerageergebied.

Er is nader onderzoek nodig om te bepalen of er zich verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden in het te slopen jongvee gebouwtje.

Overige zoogdieren

Het plangebied vormt potentieel foerageergebied voor dassen en steenmarters. Er is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied. De plannen conflicteren dan ook voor wat betreft zoogdieren niet met de Wet Natuurbescherming.

Reptielen

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten reptielen. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft reptielen niet met de Wet Natuurbescherming.

Amfibieën

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten amfibieën. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft amfibieën niet met de Wet Natuurbescherming.

Vissen

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde vissen. De plannen conflicteren dan ook niet met de Wet Natuurbescherming.

Ongewervelden

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten ongewervelden. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft ongewervelden niet met de Wet Natuurbescherming.

Planten

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten planten. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft planten niet met de Wet Natuurbescherming.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- De bouwwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van vogels aan te vangen om mogelijke overtreding van de Wet Natuurbescherming te voorkomen. In grote lijnen loopt het broedseizoen van half maart tot half juli.
- Door in voldoende alternatieve nestgelegenheid te voorzien voor huismussen, blijven er nestmogelijkheden bestaan. De werkzaamheden leiden dan hooguit tot verstoring. Geadviseerd wordt om, ter verificatie, een ontheffing aan te vragen.
- Er dient onderzocht te worden of er in het kleine te slopen huisje (waar zich nu jongvee bevindt) verblijfplaatsen van vleermuizen zijn.
- Het plangebied en de directe omgeving bieden mogelijk een geschikt foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Er is in de omgeving voldoende vergelijkbaar gebied aanwezig, zodat de plannen niet zullen leiden tot een significante aantasting van het foerageergebied.
- Het plangebied vormt potentieel foerageergebied voor dassen en steenmarters. Er is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied. De plannen conflicteren dan ook voor wat betreft steenmarters niet met de Wet Natuurbescherming.

REFERENTIES

Creemers R., Van Delft, J. (2009) De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9, KNNV Uitgeverij Utrecht

Janssen en Schaminée (2008) Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht

Limpens et al, (2010) Handleiding Vleermuizen en Planologie, Zoogdiervereniging

www.minez.nederlandsesoorten.nl

www.natuurkalender.nl

www.quickscanhulp.nl "© NDFF - quickscanhulp.nl 28-02-2017 09:38:46".

www.rijksoverheid.nl

www.vleermuisnet.nl

www.vlinderstichting.nl

www.wetten.overheid.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1 RESULTATEN QUICKSCANHULP

"© NDFF - quickscanhulp.nl 10-05-2017 10:07:04"

Soort*	Soortgroep	Bescherming#	Afstand
Boomkikker	Amfibieën	wnb-hrl	0 - 1 km
Heikikker	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Kamsalamander	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Poelkikker	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Alpenwatersalamander	Amfibieën	wnb-andere soorten	5 - 10 km
Vinpootsalamander	Amfibieën	wnb-andere soorten	5 - 10 km
Geelbuikvuurpad	Amfibieën	wnb-hrl	5 - 10 km
Knoflookpad	Amfibieën	wnb-hrl	5 - 10 km
Rugstreeppad	Amfibieën	wnb-hrl	5 - 10 km
Vroedmeesterpad	Amfibieën	wnb-hrl	5 - 10 km
Noordse winterjuffer	Insecten - Libellen	wnb-hrl	0 - 1 km
Gevlekte witsnuitlibel	Insecten - Libellen	wnb-hrl	1 - 5 km
Groene glazenmaker	Insecten - Libellen	wnb-hrl	1 - 5 km
Rivierrombout	Insecten - Libellen	wnb-hrl	1 - 5 km
Sierlijke witsnuitlibel	Insecten - Libellen	wnb-hrl	1 - 5 km
Levendbarende hagedis	Reptielen	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Ringslang	Reptielen	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Adder	Reptielen	wnb-andere soorten	1 - 5 km
Hazelworm	Reptielen	wnb-andere soorten	1 - 5 km
Muurhagedis	Reptielen	wnb-hrl	5 - 10 km
Zandhagedis	Reptielen	wnb-hrl	5 - 10 km
Groenknolorchis	Vaatplanten	wnb-hrl	1 - 5 km
Grote modderkruiper	Vissen	wnb-andere soorten	1 - 5 km
Das	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Franjestaart	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Otter	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Watervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Boommarter	Zoogdieren	wnb-andere soorten	1 - 5 km
Laatvlieger	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Meervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Waterspitsmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	5 - 10 km

* Voor vogels zijn alleen de soorten met jaarrond beschermde nesten weergegeven

wnb-andere soorten = Wet Natuurbescherming, andere soorten dan Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten - hrl = Habitatrichtlijnsoorten